

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษานำไปใช้ โดยการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรู้อย่างเท่าทัน ตลอดจนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชน โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสงบสุขสืบไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีแนวทางสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมนักเรียน ควบคู่กับการพัฒนาทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม โดยให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษา สภาพแวดล้อม ปลุกฝังค่านิยมที่ดีงาม จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีของสังคม แนวทางดังกล่าวจึงสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยนำหลักศาสนามาประยุกต์ใช้และยึดถือปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกจากนี้การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2542 - 2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นหลักฐานของการพัฒนา มีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการปลุกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในวิถีชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคู่คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา การเรียนรู้ตามแนวนโยบาย การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ความคิด พฤติกรรม การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ท่ามกลางสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคของเทคโนโลยีสมัยใหม่ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤติอย่างน่าเป็นห่วง จากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล ระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) จึงทำให้เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากเดิม จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณธรรม และจริยธรรม ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าว มีการเอารัดเอาเปรียบจนทำให้เกิดความเสื่อมถอยทางศีลธรรม เกิดปัญหาสังคม เห็นผิดเป็น

ถูก เกิดการมั่วสุมกันในสถานเริงรมย์ เสพสิ่งเสพติด ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมทั้งสิ้น ในสภาพสังคมเช่นนี้จึงทำให้หลายฝ่ายช่วยกันแก้ไขเพื่อที่จะให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม โดยหวังว่าการศึกษาถือเป็น กระบวนการที่สำคัญที่สุดในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ที่จะช่วยสร้างคนให้บรรลุตาม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการปลูกฝังเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นคนดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทในแต่ละพื้นที่ของโรงเรียนตามบริบทของชุมชนและสังคมที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะ โรงเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม หรือโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกับโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ เช่น โรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจำนวนมากเกิน 80 % ของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ ทำให้ชุมชนโดยส่วนใหญ่ต้องการให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน ศาสนามาอยู่ในหลักสูตรด้วย ซึ่งต่อมาทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในด้าน นี้จึงบรรจุหลักสูตรอิสลามศึกษาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้สอดคล้องกับ การศึกษาในบริบทของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการกำหนดให้ผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลามได้ เรียนรู้วิชาอิสลามศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของมุสลิมโดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การให้สละม(การ ทักทายแบบมุสลิม) การละหมาด การขออุมม(การขอพร) ฯลฯ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็น สิ่งที่ผู้ปกครองต้องการให้เกิดขึ้นในบริบทที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน อีกทั้งยังเป็นการตอบสนอง ความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาอีกด้วย (ฟาฏินา วงศ์เลขา ,2552)

โรงเรียนวิถีอิสลามจึงเป็นภาพที่สะท้อนถึงการนำหลักธรรมทางศาสนาใช้ในการ พัฒนาผู้เรียน โดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ผสมผสาน วิชา สามัญกับศาสนาควบคู่กัน ถือเป็นการสร้างดุลยภาพด้านความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมได้อย่าง ชัดเจน ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายตามความเหมาะสมของสถานศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างดีที่สุด และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

โครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ สำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งของโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมในโครงการกองทุนการศึกษา เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้จัดตั้งขึ้นเพื่อพระราชทานการศึกษาแก่ เด็กทั่วไป และโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามเหตุผลอันสมควร ตลอดจน สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารและคณะครู ทั้งนี้เพื่อให้ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

อย่างเต็มที่ (สุภรณ์ ยิ่งวรการ, 2557) โดยการดำเนินงานนั้นจะระดมอาสาสมัครจากภาคส่วนต่างๆ เข้ามาช่วยกันดำเนินงานโดยไม่มีค่าตอบแทน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างคนดีสู่สังคม ส่งเสริมและสนับสนุน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมการยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มั่นคงอยู่ในคุณงามความดีรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนเด็กที่มีความประพฤติดีให้ได้รับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา (สมปอง ใจดีเฉย และคณะ, 2557) โครงการดังกล่าวถือเป็นอีกหนึ่งความพยายามในการแก้ปัญหาวิกฤตทางคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในสังคม โดยการนำองค์ความรู้การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมมาใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ

ในปี 2557 ท่านองคมนตรี สूरยุทธ์ จุลานนท์ ประธานกองทุนโรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ ได้ลงพื้นที่สำรวจโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยตัวเอง เพื่อคัดเลือกโรงเรียนที่มีคุณสมบัติ และผ่านเกณฑ์การคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการกองทุนการศึกษา ซึ่งโรงเรียนบ้านบาละได้เข้าร่วมโรงเรียนกองทุนการศึกษาในรุ่นที่ 3 ต่อมาในปี 2558 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและธนาคารออมสินได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการประกวดโรงเรียนและนักเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตให้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนและนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งได้โรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมทั่วประเทศจำนวน 87 โรงเรียน ซึ่งผลการพิจารณาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ได้รับโรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมในอันดับที่ 52 ประจำปี 2558 ในการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาให้สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ในการอบรมบ่มเพาะคนดีเข้าสู่สังคมต่อไป

จากความสำเร็จดังกล่าวของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จึงเป็นโรงเรียนที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่าการที่องค์กรประสบผลสำเร็จจนได้รับรางวัลดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม ว่ามีหลักในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมและมีวิธีการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ผ่านการอบรมโรงเรียนคุณธรรม จึงสนใจที่จะศึกษาโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม และได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม และจริยธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2558 ว่ามีรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม และกระบวนการจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู และผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณธรรม อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับบริบทของสังคมจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาอิสลาม และยังสามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

1.2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรมวิถีอิสลาม โรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

1.3 คำถามในการวิจัย

1.3.1 การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีการบริหารจัดการอย่างไร

1.3.2 กระบวนการจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมในโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการจัดการอย่างไร

1.3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรมวิถีอิสลามโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

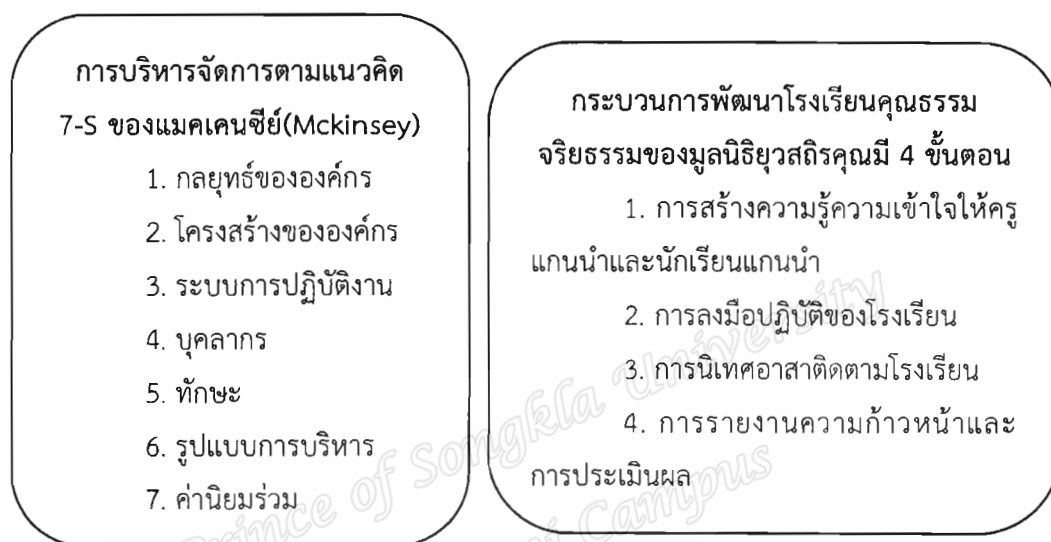
1.4.1 ผลการวิจัยสามารถนำหลักการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มาปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้กับโรงเรียนอื่นได้

1.4.2 ผลการวิจัยสามารถนำกระบวนการจัดกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มาเป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้กับโรงเรียนและองค์กรอื่นได้

1.4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรมในรูปแบบวิถีอิสลามที่ได้จากการวิเคราะห์นับเป็นองค์ความรู้และเป็นแนวทางเพื่อพัฒนางานวิจัยต่อไป

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 ขอบเขตการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม กระบวนการจัดกิจกรรมสร้างโรงเรียนคุณธรรม และรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรมวิถีอิสลาม โรงเรียนบ้านบาสะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) แนวทางการดำเนินโครงการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ
- 2) กรอบการดำเนินงานโครงการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ
- 3) คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมโครงการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ
- 4) คู่มือการนิเทศอาสาดิตตาม และประเมินผลการดำเนินงาน โครงการศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ

5) แผนการกระจายอำนาจ และแผนปฏิบัติการของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

6) วารสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

7) คำสั่งโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม

1.6.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.6.2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants) ได้แก่

1.6.2.1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 1 ราย

1.6.2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 5 ราย

1.6.2.1.3 ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 8 ราย

1.6.2.1.4 ครูหัวหน้างานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 1 ราย

1.6.2.1.5 ครูผู้สอนอิสลามศึกษา ของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 1 ราย

1.6.2.1.6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำนวน 6 ราย

1.6.3 ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดเขตพื้นที่การวิจัยคือโรงเรียนบ้านบาละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ ดังนี้

1.7.1 การอ้างอิงอัลกุรอานผู้วิจัยจะใช้มาตรฐานการอ้างอิงโดยระบุชื่อสุเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ เช่น (อัลมาอิดะฮ์: 22) หมายถึง สุเราะฮ์ อัลมาอิดะฮ์ อายะฮ์ ที่ 22

1.7.2 การอ้างอิงอัลหะดีษผู้วิจัยจะอ้างถึงผู้บันทึกหะดีษและหมายเลขหะดีษ เช่น (หะดีษบันทึกโดย al-Tirmidhiy หะดีษหมายเลข 2516) โดยการใช้เขียนแบบเชิงอรรถ

1.7.3 การแปลและการอธิบายความหมายอายะฮ์อัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะยึดคำกัร้อลกุรอานพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์และเผยแพร่โดยศูนย์กษัตริย์พะอ์ด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมะดีนะฮ์ มุเนาวเราะฮ์ ฮ.ศ.1419

1.7.4 การแปลตำราหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวม และจะคงรักษาความหมายของข้อความเดิมอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.7.5 การปริวรรตอักษรอาหรับ – ไทย และ อาหรับ – อังกฤษ ผู้วิจัยจะใช้อักษรที่เทียบโดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตารางปริวรรตอักษรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

1.7.6 การอ้างอิงผู้วิจัยจะใช้อ้างอิงแบบนาม – ปี (Author – Date) โดยระบุชื่อผู้แต่งปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในวงเล็บ (...)

1.7.7 รูปแบบการพิมพ์งานวิจัย ผู้วิจัยใช้คู่มือการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2545 และคู่มือการวิจัยเพื่ออิสลามศึกษาของบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2548

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

1.8.1 สัญลักษณ์ ٱ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุบหานะฮ์ วะตะอะลา” หมายถึง “มหาบรียุทธิ์แด่พระองค์และความสูงส่ง” เป็นคำที่ใช้กล่าวสรรเสริญและยกย่องอัลลอฮ์ ٱ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพระองค์

1.8.2 สัญลักษณ์ ٱ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “คือลลัลลอฮ์ อะลัยฮิ วะสัลลัม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ٱ ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านเราะสูล ٱ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

1.8.3 สัญลักษณ์ ٱ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสะลาม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ٱ ทรงประทานความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนบีต่าง ๆ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

1.8.4 สัญลักษณ์ ٱ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮุอันฮุ” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ٱ ทรงโปรดปรานแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติเศาะหาบะฮ์ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพวกเขา

1.8.5 สัญลักษณ์ ๕๕ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮ์อันฮุม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ๕๕ ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติบรรดาเศาะหาบะฮ์ หลังจากที่ได้อพยพนามของพวกเขา

1.8.6 ﴿...﴾ วงเล็บปีกกาใช้สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน

1.8.7 ((...)) วงเล็บคู่ จะใช้สำหรับตัวบทหะดีษ

1.8.8 (...) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

1.8.9 “...” อัญประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลหะดีษ ชื่อหนังสือและคำพูดของอุละมาอ์

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.9.1 รูปแบบการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการทำงานหรือการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านบาละทีต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนบ้านบาละทีมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1) กลยุทธ์ขององค์กร หมายถึง กรอบแนวทางหรือแผนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารโรงเรียนบ้านบาละทีกำหนดไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ คือได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม

2) โครงสร้างขององค์กร หมายถึง กลุ่มงานย่อยในโรงเรียนบ้านบาละที ที่ตั้งขึ้นตามกระบวนการ หรือหน้าที่ของงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยช่วยให้อุคลากรในองค์กรได้ทราบขอบเขตงานในความรับผิดชอบ มีความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

3) ระบบการปฏิบัติงาน หมายถึง การจัดระบบการทำงานในโรงเรียนบ้านบาละทีให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) บุคลากร หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนบ้านบาละทีเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร ทั้งการวางแผนการดำเนินงาน และกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ โดยการคัดเลือกและจัดวางบุคลากรได้อย่างเหมาะสม

5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ หมายถึง ทักษะความสามารถ เชี่ยวชาญ ขำนาญในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนบ้านบาละที

6) รูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนบ้านบาละที หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหารหรือผู้นำ ซึ่งผู้นำขององค์กรจะมีบทบาทที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะต้องวางโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีให้แก่บุคลากรในองค์กร

7) ค่านิยมร่วมของโรงเรียนบ้านบาละ หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่ยึดถือร่วมกัน โดยสมาชิกขององค์กรที่ได้กลายเป็นรากฐานของระบบการบริหาร ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและวิธีการปฏิบัติของบุคลากรและผู้บริหารภายในองค์กร และเมื่อแนวคิดและความเชื่อได้ถูกยอมรับทั่วทั้งองค์กรและบุคลากรกระทำตามจนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยึดถือร่วมกันขององค์กรแล้วนั้น ก็จะทำให้องค์กรมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเกิดการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนประสบความสำเร็จ

1.9.2 คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง หลักและความประพฤติอันดีงามที่มีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งยึดมั่นไว้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย ทำให้บุคคลประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ส่งผลให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่พึงงามเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องของตนเอง ผู้อื่นและสังคม ส่วนการประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่ดีนั้นถือว่าไม่ใช่คุณธรรมจริยธรรม

1.9.3 โรงเรียนคุณธรรม หมายถึง เป็นสถานศึกษาที่มีผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้เป็นพฤติกรรมที่ดีและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน จนสามารถนำไปขยายเครือข่ายต่อไปได้

1.9.4 โครงการโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการกลุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับธนาคารออมสินดำเนินการประกวดโรงเรียนและนักเรียน ตามโครงการประกวดโรงเรียนและนักเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีการศึกษา 2558

1.9.5 โรงเรียนวิถีอิสลามโรงเรียนบ้านบาละ หมายถึง โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมของศาสนาอิสลาม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนในระบบของสถานศึกษา โดยเน้นกรอบการพัฒนาตามหลักศาสนาโดยบูรณาการผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาการกิน การอยู่ การฟัง ให้เป็นไปในกรอบของศาสนาที่วางไว้ โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมเป็นการดำเนินชีวิต

1.9.6 กระบวนการจัดกิจกรรมโรงเรียนบ้านบาละ คือ การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการพัฒนาศักยภาพครู แกนนำและนักเรียนแกนนำเพื่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม 2) การลงมือปฏิบัติของโรงเรียน 3) การนิเทศอาสาดูตามโรงเรียน และ 4) รายงานความก้าวหน้าและการประเมินผล

1.9.7 มุลนิยิวสถิรคุณ หมายถึง องค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถ คิดค้นวิธีการ เครื่องมือ นวัตกรรม และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการบูรณาการความรู้เชิงคู่คุณธรรม อีกทั้งเป็นต้นแบบที่พึงามให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

แบบองค์รวม โดยพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบ และใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ความดีงามจากการลงมือปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

1.9.8 โครงการกองทุนการศึกษา หมายถึง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้จัดตั้งขึ้นเพื่อพระราชทานการศึกษาแก่เด็กทั่วไป และโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามเหตุผลอันควร ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารและครู ให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งการดำเนินงานนั้นจะระดมอาสาสมัครจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาช่วยกันดำเนินงานโดยไม่มีค่าตอบแทน

1.9.9 ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบालะ

1.9.10 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าบริหารงาน 5 ฝ่ายของโรงเรียนบ้านบาละ ได้แก่ บริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณ บริหารงานทั่วไป และเทคโนโลยี

1.9.11 หัวหน้าโครงงานคุณธรรม หมายถึง ผู้รับผิดชอบโครงงานโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนบ้านบาละ

1.9.12 ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนบ้านบาละ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3

1.9.13 นักเรียน หมายถึง สภานักเรียน และนักเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนบ้านบาละ